

บทคัดย่อ

ระบบสุขภาพภาคประชาชนมีเป้าหมายสำคัญเพื่อให้ประชาชนสามารถพึ่งตนเองทางด้านสุขภาพได้ ประชาชนมีความรู้และทักษะในการดูแลสุขภาพตนเองและครอบครัว โดยมีพฤติกรรมด้านสุขภาพที่เหมาะสม ทั้งการส่งเสริมสุขภาพ ป้องกันการเจ็บป่วย และดูแลรักษาตนเองระหว่างเจ็บป่วย กระทรวงสาธารณสุขได้ดำเนินการพัฒนาระบบสุขภาพภาคประชาชนภายใต้โครงการสาธารณสุขมูลฐาน และได้ปรับเปลี่ยนการสาธารณสุขมูลฐานเป็นระบบสุขภาพภาคประชาชน โดยได้กำหนดยุทธศาสตร์การดำเนินงาน 4 ประการ คือ การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน เสริมสร้างบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การสร้างความร่วมมือจากพหุภาคี และการพัฒนากระบวนการจัดการความรู้และข้อมูลข่าวสาร ให้ชุมชนสามารถจัดทำแผนสุขภาพชุมชนประสานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และพัฒนาสุขภาพชุมชนอย่างเป็นระบบ การวิจัยการประเมินผลระบบสุขภาพภาคประชาชนจังหวัดเชียงใหม่ครั้งนี้ ใช้ทฤษฎีการขับเคลื่อน (Theory Driven) เพื่อศึกษาผลที่เกิดขึ้นในภาพรวมของจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการกำหนดทิศทางการดำเนินงานระบบสุขภาพภาคประชาชนให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสอดคล้องกับนโยบายของรัฐในการบริหารจัดการที่มุ่งเน้นผลงาน กลุ่มเป้าหมาย คือ ประชาชน ผู้นำ อสม. และเจ้าหน้าที่สาธารณสุข เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม ข้อมูลทั่วไปใช้สถิติเชิงพรรณนา และทดสอบความสัมพันธ์โดยสถิติถดถอยพหุ

ผลการศึกษาพบว่า การดำเนินงานระบบสุขภาพภาคประชาชนจังหวัดเชียงใหม่ตามแผนยุทธศาสตร์มีผลการดำเนินงานในระดับที่น่าพอใจ ในด้านการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและกระบวนการจัดการความรู้และข้อมูลข่าวสารอยู่ในระดับดี ส่วนการเสริมสร้างบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและการสร้างความร่วมมือจากพหุภาคียังไม่บรรลุเกณฑ์ที่กำหนด ผลผลิตของระบบสุขภาพภาคประชาชนบรรลุเกณฑ์ที่ประชาชนและทีมสุขภาพได้ร่วมกันกำหนด มีกิจกรรมทางด้านสุขภาพ การจัดทำแผนสุขภาพและร่วมมือดำเนินงาน ระบบสุขภาพภาคประชาชนสามารถลดค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลได้ และส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในระดับหนึ่ง การดำเนินงานระบบสุขภาพภาคประชาชนสามารถบรรลุเป้าหมายการพึ่งพาตนเองด้านสุขภาพได้ตามเกณฑ์ ซึ่งแผนยุทธศาสตร์มีความสัมพันธ์กับเป้าหมายระบบสุขภาพภาคประชาชน การดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์จะเพิ่มโอกาสการบรรลุเป้าหมายระบบสุขภาพภาคประชาชน แต่จะพบมุมมองที่แตกต่างในแต่ละกลุ่มตัวอย่าง ตัวแปรยุทธศาสตร์การดำเนินงานทุกตัวมีความสัมพันธ์กับระดับการบรรลุเป้าหมาย บทบาทองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความสัมพันธ์ในระดับสูงต่อความสำเร็จ รองลงมาคือความร่วมมือจากพหุภาคีและการ

สนับสนุนจากพหุภาคี ในระดับบรรลุปเป้าหมายสูงสุดมีความสัมพันธ์กับความร่วมมือจากพหุภาคี และกระบวนการจัดการความรู้และข้อมูลข่าวสาร ระดับบรรลุปเป้าหมายระดับสูงมีความสัมพันธ์กับบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และกระบวนการจัดการความรู้และข้อมูลข่าวสาร กลุ่มต่ำกว่าเป้าหมายมีความสัมพันธ์กับบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์ของระบบสุขภาพภาคประชาชนจังหวัดเชียงใหม่ กับเป้าหมายของระบบสุขภาพภาคประชาชน คือความสามารถพึ่งพาตนเองด้านสุขภาพมีความสอดคล้องกับทฤษฎีโครงการและกรอบแนวคิดระบบสุขภาพภาคประชาชน หากมีการส่งเสริมการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพิ่มขึ้น ในกลุ่มประชาชนควรมีการส่งเสริมความรู้และความเข้าใจในแนวคิดระบบสุขภาพภาคประชาชนให้ครอบคลุม และมีการพัฒนารูปแบบระบบสุขภาพให้สามารถรองรับปัญหาและความต้องการด้านสุขภาพในชุมชน รวมถึงปัญหาวิกฤติที่อาจเกิดขึ้น จะส่งผลทำให้การดำเนินงานระบบสุขภาพภาคประชาชนบรรลุเป้าหมายยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ควรขยายไปยังพื้นที่อื่นๆ เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานระบบสุขภาพภาคประชาชนให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย นั่นคือชุมชนพึ่งพาตนเองด้านสุขภาพได้